

LUTERILAINEN KIRKKO JOENSUUSSA

TEKOÄLY, IHMISYYS ja ETIIKKA -HANKE

Joensuun ev.lut. seurakuntayhtymä

Loivon Aähdän

Sisällys

1	JOHDANTO.....	1
2	KOKEILUHANKKEEN SISÄLTÖ JA TAVOITTEET.....	1
3	TAPAHTUMAVIIKON SUUNNITTELU	2
4	TAPAHTUMAVIIKON KUVAUS.....	3
4.1	Maanantai: Eeva, Aatami ja algoritmi.....	3
4.2	Tiistai: Sieluja ja siruja.....	3
4.3	Keskiviikko: Tekoälyä temppelissä	4
4.4	Torstai: Usko, Toivo ja tekoäly	4
5	ENNAKKOKYSYMYKSET	5
6	PALAUTTEET	6
7	MARKKINOINTIViestintä	7
8	VINKIT TAPAHTUMIEN TOTEUTTAMISEKSI	8
9	LOPUKSI	10

1 JOHDANTO

Digitalisaatio muutti elämäntapamme aivan toisenlaiseksi muutamassa vuosikymmenessä. Nyt alkanut murros on paljon nopeampi ja jyrkempi. Joskus pidettiin mahdottomana ajatusta, että koneäly voisi voittaa ihmisen shakissa. Se kuitenkin tapahtui. Se oli ensimmäinen toistaiseksi katkeamattomasta sarjasta vanhentuneita ”mutta tähän ei kone pysty” -uskoja.

Koko ajan kiihtyvä kehitys haastaa ajatuksiamme siitä, mikä on ihmisessä ainutlaatuista ja mikä tekee ihmisestä ihmisen. Tekoäly puhututtaa ja ihmetyttää. Joensuun evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän viestintätoimikunta tunnisti ihmisten tarpeen keskustella teemasta eri näkökulmista.

Toimikunnan ideoinnista syntyi Tekoäly, ihmisyyys ja etiikka -hanke, joka sai rahoitusta kirkkohallitukselta. Hankkeen toteutusaika oli tammi-kesäkuu 2025, ja toukokuussa järjestettiin neljän illan tekoälyviikko keskustelutilaisuuksineen. Mukana yhteistyössä olivat Itä-Suomen yliopiston tietojenkäsittelytieteen ja teologian tiedekunnat sekä Suomen Akatemian rahoittama GenAI-tutkimushanke.

2 KOKEILUHANKKEEN SISÄLTÖ JA TAVOITTEET

Hankkeen keskeisenä sisältönä ja päätavoitteena oli tarkastella monipuolisesti ja turvallisesti tekoälyä sekä sen vaikutuksia ihmisyyteen. Lisäksi tarkastelussa oli erityisesti kirkon toimintaympäristö ja sitä kautta asian eettiset kysymykset. Kokeilun painopisteenä oli auttaa ihmisiä sopeutumaan muutokseen sekä löytää tapoja, joilla tekoäly voi palvella ihmistä ja vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä henkistä hyvinvointia.

Hankkeen erityisiä kohderyhmiä olivat uusia teknologioita hitaammin omaksuvat henkilöt, vanhemmat ja kasvattajat, Itä-Suomen yliopiston teologian opiskelijat sekä kirkon työntekijät ja luottamushenkilöt.

Jokapäiväinen tekoälymme -keskustelutarja järjestettiin eri puolilla Joensuuta 5.–8.5.2025. Osallistujat pääsivät pohtimaan tekoälyn mahdollista roolia omassa elämässään ja yhteiskunnassa sekä saivat välineitä kohdata murroksen tuomia haasteita ja mahdollisuuksia. Tilaisuuksissa etsittiin yhdessä oikeita kysymyksiä ja vastauksia liittyen tekoälyn aiheuttamaan mullistukseen.

Tekoälyiltojen teemoja olivat työelämä ja arki, lasten kasvattaminen tekoälyn maailmaan, teologinen näkökulma ja tulevaisuudennäkymät uhkineen ja mahdollisuuksineen. Illat striimattiin ja tallennettiin. Hankkeen tavoitteena oli tavoittaa vähintään 30 henkilöä / tilaisuus.

3 TAPAHTUMAVIIKON SUUNNITTELU

Hankkeessa järjestettiin neljä iltatilaisuutta peräkkäisinä iltoina. Jokaiselle illalle rakennettiin oma teemansa. Tapahtumaviikko kulki nimellä Jokapäiväinen tekoälymme. Tapahtumat linkitettiin toisiinsa niin, että jos osallistui jokaiseen tapahtumaan, asiasisältö ja näkökulma muuttuivat, eikä samaa asiaa toistettu tilaisuudesta toiseen.

Jokaiseen erilliseen tapahtumaan kutsuttiin eri alan asiantuntijoita, jotka olivat tapahtumassa ensisijaisesti paikan päällä. Tapahtumapaikkoina pyrittiin hyödyntämään mahdollisimman paljon seurakuntayhtymän omia tiloja eri puolilla kaupunkia. Jokaisella tapahtumalla oli sama juontaja ja toistuva elementti oli arkkipiispan videotervehdys osallistujille.

Tilaisuudet striimattiin livenä seurakuntayhtymän omalle YouTube-kanavalle sekä tallennettiin myöhempää katselua varten.

Tapahtumaviikon organisaatio rakentui seuraavasti:

- Joensuun ev.lut. seurakuntayhtymän luottamushenkilöistä koostuva viestintätoimikunta
 - o viestintätoimikunta haki hankeavustuksen, joka mahdollisti kokeiluhankkeen toteutumisen ja tapahtumaviikon
 - o seuranta ja lopputulokset, mahdolliset jatkosuunnitelmat
- Hankkeen ohjausryhmä
 - o jäsenenä viestintätoimikunnan puheenjohtaja, viestintätoimikunnan jäsen, projektityöntekijä (60 %:n työaika), viestintäpäällikkö
 - o tapasi säännöllisesti, hankkeen aikana tapaamisia 9 kpl
 - o tehtävät: hankkeen suunnittelu ja etenemisen seuraaminen
- Palkattu projektityöntekijä, jonka tehtäviin kuului
 - o tapahtumien tuottaminen
 - o asiantuntijoiden kontaktointi
 - o käytännön asioiden organisointi: aikatauluttaminen, budjetin seuraaminen, tilavaraukset, tarjoilut, markkinoinnin sekä viestinnän suunnittelu viestintätiimin kanssa.
 - o hankeraportointi

- Muut toimijat:
 - o Iltojen juontajana toimi ohjausryhmän jäsen / viestintätoimikunnan puheenjohtaja (viestinnän ammattilainen)
 - o Striimaajina ammattiopisto Riverian NY-yrittäjäopiskelijat
 - o Eri organisaatioista koostuva asiantuntijoiden verkosto, jonka kokoonpano vaihtui illasta toiseen. Erillinen listaus osallistujista luvussa 4.
 - o Markkinoinnissa ja viestinnässä oli apuna Joensuun seurakuntien viestintätiimi

4 TAPAHTUMAVIIKON KUVAUS

4.1 Maanantai: Eeva, Aatami ja algoritmi

Teema ja pääkohderyhmä:

”Tekoälyn luontoilta” eli asiantuntijat vastasivat ihmisten esittämiin kysymyksiin ja huolenaiheisiin. Keskustelua johdatteli illan juontaja. Kysymyksiä kerättiin ennakkoon verkko- ja paperilomakkeilla. Tietoa verkkokyselystä jaettiin verkkosivuilla, somekanavissa ja seurakuntalehdessä. Lisäksi projektityöntekijä keräsi kysymyksiä seurakuntien ryhmätoiminnan osallistujilta.

Pääkohderyhmänä olivat tekoälystä huolestuneet ja teknologiaa hitaammin omaksuvat ihmiset.

Asiantuntijat:

Matti Tedre, professori, Itä-Suomen yliopisto, tietojenkäsittelytieteen laitos

Juho Kahila, tutkijatohtori, Itä-Suomen yliopisto, Geration AI -hanke

Riku Moisio, liikkeenjohdon konsultti

Martti Hanhisalo, väitöskirjatutkija, Itä-Suomen yliopisto, Fysiikan ja matematiikan laitos

Katja Antrela, projektityöntekijä, Joensuun ev.lut. seurakuntayhtymä

Tilaisuuden seuraajat:

Paikalla	38 henkilöä
Livestriimin seuraajia	20 henkilöä
Tallennetta katsottu 24.6.2025 mennessä	238 kertaa

4.2 Tiistai: Sieluja ja siruja

Teema ja pääkohderyhmä:

Paneelikeskustelussa pohdittiin, miten tekoälyn maailmaan kasvetaan ja kasvatetaan ihmisiä. Lisäksi keskusteluissa tuli esiin näkökulmia arjen hallintaan ja otettiin kantaa siihen, miten saavutettavuus ja digitalisaatio yleisesti vaikuttaa arkemme sujuvuuteen.

Pääkohderyhmänä olivat vanhemmat ja kasvattajat.

Asiantuntijat:

Saila Kosunen, projektipäällikkö, Honkalampisäätiö Arki Digittää -hanke

Antti Kyytsönen, pappi, Pielisensuun ev.lut. seurakunta

Tiia Liuski, tutkijatohtori, Itä-Suomen yliopisto, teologian laitos, filosofinen tiedekunta

Niina Pekkanen, järjestelmäasiantuntija, Siun Sote, ICT- ja digipalvelut

Tilaisuuden seuraajat:

Paikalla	29 henkilöä
Livestriimin seuraajia	11 henkilöä
Tallennetta katsottu 24.6.2025 mennessä	190 kertaa

4.3 Keskiviikko: Tekoälyä temppelissä

Teema ja pääkohderyhmä:

Illan aikana pohdittiin voiko kirkko käyttää tekoälyä. Tapahtumassa nousivat esiin kysymykset tekoälyn inhimillisyydestä ja etiikasta.

Pääkohderyhmänä olivat teologian opiskelijat sekä kirkon henkilöstö ja luottamushenkilöt

Asiantuntijat:

Taina Kalliokoski, tutkijatohtori, Helsingin yliopisto, sosiaalietiikan laitos

Petja Kopperoinen, pappi, Helsingin Paavalin seurakunta

Rebekka Naatus, viestintäpäällikkö, Vantaan seurakuntayhtymä

Tilaisuuden seuraajat:

Paikalla	32
Livestriimin seuraajia	9
Tallennetta katsottu 24.6.2025 mennessä	166 kertaa

4.4 Torstai: Usko, Toivo ja tekoäly

Teema ja pääkohderyhmä:

Päätöstapahtuman teemana olivat tekoälyn hyödyntäminen arjessa ja komiikan välineenä. Stand up -esityksen myötä ilta suunniteltiin viihdyttäväksi ja suurelle yleisölle sopivaksi.

Kohderyhmänä olivat kaikki asiasta kiinnostuneet.

Asiantuntijat:

Milja Köpsi, projektipäällikkö, Mimmit koodaa- projekti

Joona Kotilainen, yrittäjä, stand up -esiintyjä

Kimmo Rousku, kehittämis-päällikkö, Digi- ja viestintävirasto

Tilaisuuden seuraajat:

Paikalla	43
Seuraajia striimissä	12
Tallennetta katsottu 24.6.2025 mennessä	180 kertaa

5 ENNAKKOKYSYMYKSET

Ennakkokysymyksiä asiantuntijoiden vastattavaksi kerättiin verkossa ja seurakuntien ryhmissä. Kysymysten tarkoituksena oli kerätä tietoa siitä, mikä tekoälyssä huolestuttaa, mietityttää tai ilahduttaa. Kysymyksiin vastasi yhteensä 86 henkilöä.

Ennakkokysymykset olivat:

1. Mitä tunteita tekoäly sinussa herättää? Voit valita useita vaihtoehtoja.

Uteliaisuus, epäluulo, pelko, samantekevyys, ihmetys, pettymys, viha, skeptisyys, hämmennys, kiinnostus sekä kohta muu, mikä?

2. Mikä tekoälyssä mietityttää?

3. Mikä tekoälyssä ilahduttaa?

4. Mitä haluaisit kysyä tekoälyn asiantuntijoilta?

Ensimmäisen kysymyksen vastauksista eniten nousivat uteliaisuus (60,5%), ihmetys (47,7%), kiinnostus (39,5%) sekä epäluulo (38,4 %).

Toisen kysymyksen vastauksista nousivat teemoiksi turvallisuus, ihmisen ja koneenvälinen yhteys, ympäristöasiat sekä se, onko kone aina oikeassa?

Kolmannessa kysymyksessä ilahduttiin informaation sekä rutiinien nopeuttamisesta, tiedon paljoudesta sekä ihan vain erilaisista mahdollisuuksista.

Neljännän kysymyksen vastaukset kulkivat laidasta laitaan eri asioiden ympärillä, mutta useampi halusi tietää muun muassa, miten koneeseen voidaan uskoa ja luottaa? Ovatko

koneet (ja tekoäly) uhka turvallisuudelle? Mistä löytyisi käyttöohjeet tekoälyn käyttöön?
Voivatko koneet ja tekoäly korvata ihmisen?

6 PALAUTTEET

Kaikkien tilaisuuksien jälkeen osallistujia pyydettiin antamaan palautetta joko verkkolomakkeella tai paperilomakkeella. Palautteita saatiin 33 kpl.

Osallistujilta kysyttiin:

1. Kuinka tyytyväinen olet tapahtumaan kokonaisuutena (asteikko 1–5)?

Vastaukset: 4,45

2. Oliko tämä ensimmäinen kerta, kun osallistuit tekoälyä käsittelevään tapahtumaan?

Vastaukset: Kyllä 67 % Ei 33 %

3. Miten arvioisit tapahtumajärjestelyiden onnistuneen seuraavissa asioissa?

Vastaukset:

Erittäin hyvin 30,3 % Hyvin 63,6 %

Kohtalaisesti 3 % Huonosti 3 %

4. Miten tyytyväinen olet tapahtuman seuraaviin piirteisiin?

Vastaukset:

Asiantuntijat erittäin tyytyväinen 72,7 %

Aiheen ajankohtaisuus erittäin tyytyväinen 81,8 %

Yleinen sisältö erittäin tyytyväinen 51,5 %

Teknologiset ratkaisut erittäin tyytyväinen 51,5 %

Ajanhallinta erittäin tyytyväinen 57,6 %

5. Miten todennäköisesti suosittelisit tämän tyyppistä tapahtumaa ystävälle tai työtoverille?

Vastaus: NPS-suosittelemisindeksi 70

6. Täyttikö tapahtuma odotuksesi?

Vastaus: Ylitti odotukseni 66 % Vastasi odotuksiani 34 %

7. Mistä pidit eniten tapahtumassa?

Vastauksista poimittuna mm. kansantajuisuus, monipuolisuus, yleinen ilmapiiri, hyvät asiantuntijat, mielenkiintoinen aihe ja arkkikiispan videotervehdys.

8. Miten tapahtumaa voisi parantaa?

Vastauksista poimittuna mm. lyhyemmät keskustelut, teknisten ongelmien ratkaisu, tulevaisuuden visiointia enemmän, tarkempi selitys, mitä tekoäly oikein on?

9. Opitko jotain uutta ja hyödyllistä tapahtumassa?

Vastaus: Paljon 55 % Erittäin paljon 24 %

10. Miten laajasti mielestäsi tekoälyä käsiteltiin tapahtumassa?

Vastaus: Laajasti 61 % Erittäin laajasti 24 %

11. Miten tekoälyn käsittely inhimillisestä näkökulmasta onnistui?

Vastaus: Hyvin 70 % Erittäin hyvin 30 %

12. Koetko, että uskalluksesi tekoälyn käyttöön lisääntyi tapahtuman ansiosta?

Vastaus: NPS 3

13. Miten osallistuit tapahtumaan?

Vastaus: Paikan päällä 97 %

14. Minkä ikäinen olet?

Vastaaajien ikä vaihteli välillä 20–83. Vastaaajien keski-ikä oli 56 vuotta.

15. Oletko tällä hetkellä

Eläkkeellä 52 % Opiskelija 24 %

Työelämässä 15 % Työtön 9 %

16. Mistä sait tiedon tapahtumasta?

Kirkkotie-seurakuntalehti 30 %

Tuttava houkutteli mukaan 24 %

Facebook 24 %

7 MARKKINOINTIViestintä

Tilaisuuksien markkinointiin osallistuivat projektityöntekijä sekä Joensuun seurakuntien viestintätiimi. Projektityöntekijä kävi muutamissa vakioryhmissä tekemässä niin alkukartoitusta teemaan liittyen kuin myös markkinoimassa tapahtumia eri kohderyhmille.

Markkinointikanavina hyödynnettiin

- Verkkosivut
 - Joensuun seurakuntien verkkosivujen tapahtumakalenteri
 - Hankkeen omat verkkosivut Joensuun seurakuntien verkkosivuilla. Materiaali jäi myös myöhemmin käytettäväksi.
- Seurakuntalehti
 - Lehdessä julkaistiin artikkeli hankkeesta sekä markkinoitiin ennakkokyselyä ja tapahtumia

- Sosiaalinen media, Joensuun seurakuntien kanavat
 - o YouTube-kanavaa hyödynnettiin tapahtumien striimauksessa, tallennuksessa sekä markkinoinnissa
 - o Facebook
 - o Instagram
 - o Sosiaalisen median kanavia hyödynnettiin sekä ennakkomainonnassa että tapahtumien aikaisessa markkinoinnissa
- Menovinkit ja tiedotteet paikalliselle medialle
 - o Medialle lähetettiin aiheesta kaksi tiedotetta, mutta palstatilaa ei saatu siinä määrin kuin olisi toivottu. Myös hankkeen tapahtumiin osallistuminen sekä niistä kirjoittaminen paikallisessa mediassa jäi vähäiseksi resurssien vuoksi.
 - o Menovinkit erikseen paikallisiin medioihin sekä radioon
- Julisteet, esitteet ja muut painotuotteet
 - o Julisteita painettiin A4- sekä A3 -kokoisina, niitä jaettiin seurakuntiin sekä Joensuun kaupunkiympäristöön julkisille ilmoitustauluille
- Maksulliset mainokset mediassa
 - o Maksettua mainostilaa maakuntalehden verkkoversiossa
- Maksullinen somemainonta
 - o Maksettua mainontaa Instagramissa sekä Facebookissa
- Muiden toimijoiden verkkokalenterit
 - o Joensuun kaupungin tapahtumakalenteri
- Yhteistyötapahtumien viestintä
 - o Tapahtumakohtaisesti pyydettiin mukaan tulevia asiantuntijoita jakamaan tietoa tapahtumasta omissa verkostoissaan ja kanavissaan

8 VINKIT TAPAHTUMIEN TOTEUTTAMISEKSI

- Tapahtuman suunnittelu on hyvä aloittaa ajoissa, varsinkin jos kyseessä on isommalle joukolle tarkoitettu tilaisuus.

- Asiantuntijoiden saaminen ja aikatauluttaminen myös riittävällä aikatoleranssilla. Varsinkin, jos kyseessä on jonkin spesifin asian osaaja. Kaupungeissa asiantuntijoita löytyy lähempää, tämä on myös helpompaa käytännön järjestelyiden kannalta.
- Teemoitus tilaisuuteen vai osa jotain isompaa kokonaisuutta?
- Tapahtuman juontaja sekä tuottaja/käytännön järjestelijä on hyvä olla kaksi eri henkilöä sekä varata heille myös riittävästi aikaa tapahtuman järjestelyihin. Juontajan on myös hyvä olla asiansa osaava, jotta tilaisuuksista saadaan jouhevasti eteenpäin soljuvia. Tuottajan rooli korostuu, kun tapahtumaa suunnitellaan, aikatauluja mietitään sekä asiantuntijoita kontaktoidaan. Lisäksi budjetin seuraaminen sekä siitä huolehtiminen ovat keskeisessä roolissa.
- Media, markkinointi ja viestintä; nämä kolme keskeistä tekijää on myös aikataulutettava, viestinnän sisältö suunniteltava. Median mukaanotto budjetin ja muun relevanssin mukaan niin, että mahdollisuudet olisivat mahdollisimman laajat näkyvyyden suhteen. Tässä toimii niin painettu printti kuin myös esimerkiksi radion hyödyntäminen. Asiantuntijan haastattelu kiinnostavat, tätä voisi ehdottaa etukäteen molemmille osapuolille.
- Jos tilaisuudet striimataan, riittävä kalusto sekä yhteydet asian hoitamiseksi. Yhtä toimijaa käytettäessä etuna oli se, ettei tarvinnut joka tapahtumaan erikseen aloittaa kaikkia toimenpiteitä uudestaan alusta, vaan toimijat tiesivät jo, mistä on kyse. Lisäksi kävimme ennakoon läpi kaikki tilaisuuksien tilat, olemassa olevat laitteet ja muut tarvittavat yksityiskohdat.
- Tallennuksen ja tekstityksen varmistaminen saavutettavuusnäkökulmasta. Tekoälyn luoma tekstitys YouTube-videoihin vaati paljon manuaalista korjaustyötä.
- Palautetta kannattaa pyytää, mutta materiaali on hyvä olla valmiina kysymysten osalta. Tavoitteiden asettelu, mitä halutaan tietää?
- Ennakkokysymyksiä myös mahdollisuuksien sekä tarpeen mukaan voi ja kannattaa hyödyntää. Tässä myös ennakkoasettelu, mitä halutaan tietää?
- Tapahtuman jälkimarkkinoinnin pohtiminen, mahdolliset jatkotapahtumat tai tapahtumasarjan rakentaminen esimerkiksi saman teeman ympärille, mutta eri toimintaryhmille.
- Seurakunnan ryhmät on hyvä ottaa mukaan laajasti nuorista senioreihin. Kaikissa ikäluokissa on digitalisaatioon liittyvää pelkoa, ihmetystä sekä myös innostusta ja kiinnostusta.

- Saavutettavuuden näkökulmasta voisi olla toimivaa, jos muutamat ihmiset perehtyisivät tekoälyn teemaan ja kiertäisivät esimerkiksi kirkkovuoden aikana eri ryhmissä viemässä tietoa, keskustelemassa sekä jopa auttamassa asian käsittelemisessä.
- Saavutettavuutta kannattaa pohtia useamman kohderyhmän näkökulmasta ja vaikka konsultoida eri ryhmiä, mitä he haluavat ja tarvitsevat. Mm. tulkkauspalvelua on saatavilla, mutta se on erikseen hankittuna kohtuullisen arvokasta > tämä on hyvä huomioida budjetoinnissa.
- Henkilöstön osallistumisen kannalta on hyvä sopia, että osallistuminen kuuluu henkilökunnan työtehtäviin.

9 LOPUKSI

Kokeilussa oli pyrkimys luoda keskustelutarjan avulla syvällisempi ymmärrys siitä, miten teknologia ja ihmisyyys voivat yhdessä edistää hyvää elämää sekä yksilö- että yhteisötasolla. Kokeilussa pyrittiin myös luomaan toimintatapa tai -tapoja, joiden avulla seurakunnat voivat vastata teknologiamurrokseen ja sen herättämiin uusiin kysymyksiin sekä kohdata parhaalla mahdollisella tavalla ihmisiä, joissa muutos aiheuttaa turvattomuuden tunnetta tai pelkoa.

Tämä raportti on koottu kehittämishankkeessa saatujen kokemusten ja palautteiden avulla vastaavien tapahtumien järjestämisen avuksi. Tekoäly puhututtaa ja seurakunnat ovat keskeisessä roolissa tiedon välittäjinä sekä myös inhimillisen näkökulman tuojina.

Lisätiedot hankkeesta: www.joensuunseurakunnat.fi/tekoaly